

Національний університет
„Львівська політехніка“

Анна Кос, Лілія Онищенко

Спадщина Великого будівничого

Професор Львівської політехніки Іван Левинський

(1851 — 1919)

Львів — 2009

ББК 38 (4Укр) г
К 71
УДК 69 (477.8) (092)

Кос Анна, Онищенко Лілія.

К 71 Спадщина великого будівничого. Професор Львівської політехніки Іван Левинський (1851 — 1919). — Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка“, 2009. — 68 с.

ISBN 978-966-553-857-8

Видання присвячене 165-річчю Львівської політехніки. Воно покликане ознайомити читачів з творіннями думки і рук визначного, та мало відомого у радянські часи випускника і професора Технічної академії (нині — Національний університет „Львівська політехніка“) Івана Левинського — вченого, винахідника, архітектора, успішного підприємця, будівничого, педагога, громадського діяча, українського мецената. Видання проілюстроване світлинами будівель, споруджених за його проєктами та проєктами очолюваної ним архітектурної фірми. Ширше і глибше вивчення життя і діяльності професора Івана Левинського ще чекає на своїх дослідників.

ББК 38 (4Укр) г

ISBN 978-966-553-857-8

© Кос Анна, Онищенко Лілія, 2009
© Національний університет
„Львівська політехніка“, 2009

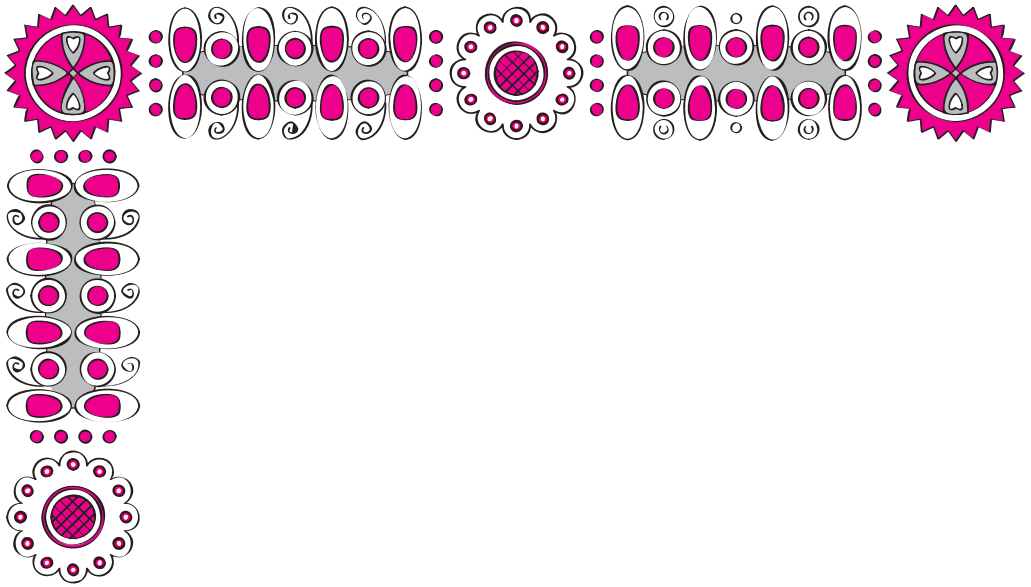

Іван Левинський

(1851 — 1919)

Архітектурну спадщину сучасного Львова не можна уявити без об'єктів, споруджених за проектами архітектора, будівничого, професора Технічної академії (нині — Національний університет „Львівська політехніка“) Івана Левинського, його учнів і послідовників та з допомогою створених ним будівельних підприємств. Ці об'єкти визначають характер цілих вулиць, як от вулиці Генерала Чупринки, Лисенка, Академіка Богомольця, Шота Руставелі, Степана Бандери, Метрологічної, Вишенського, проспектів Свободи і Шевченка чи інших. Під його керівництвом споруджені такі монументальні будівлі у Львові як головний двірець, готель „Жорж“, Народна гостиниця, єврейська лікарня на вул. Раппопорта, колишня Промислова палата на просп. Шевченка, Львівська опера та чимало інших. Об'єкти Івана Левинського зведені не лише у Львові й Галичині, вони розкидані також по різних куточках Східної України та Польщі.

Це видання, присвячене 165-річчю Львівської політехніки, покликане ознайомити читачів із творіннями думки і рук визначного, та мало відомого у радянські часи випускника і професора Технічної академії Івана Левинського — вченого, винахідника, архітектора, успішного підприємця, будівничого, педагога, громадського діяча й українського мецената. Видання проілюстроване світлинами споруджених за його проектами та проектами очолюваної ним архітектурної фірми будівель. Ширше і глибше вивчення життя і діяльності професора Івана Левинського ще чекає на своїх дослідників.

Львів
в очікуванні
свого
забудовника

Для того, щоб зрозуміти неоціненну роль Івана Левинського у розвитку української архітектури Львова та Галичини взагалі, звернімося до історії.

Друга половина XIX століття була часом швидкого розвитку європейських міст. Галичина — на той час провінція Австрійської монархії — завдяки автономії, отриманій в 1867 році, починає стрімко розвиватися. Впродовж кількох десятиліть Львів перетворився на одне з найупорядкованіших міст Європи. В останній третині XIX ст. завдяки потужним інвестиціям зростає економіка міста, воно розширюється територіально. З'являється спочатку кінний (1879 р.), а з 1894-го — електричний трамвай, освітлення вулиць (у 1858 р. — гасове, з 1900 р. — електричне). Місто розбудовує водотяги, каналізацію, вулиці покривають бруковкою.

Допровадження до Львова залізниці та будівництво двірця дали новий імпульс розвитку міста й освоєнню нових територій. Завдяки значному віддаленню двірця від центру міста (що, зрештою, спочатку було причиною невдоволення міських властей і, як виявилось з позиції часу, було далекоглядним урбаністичним рішенням) освоюють нові території між центром та двірцем, розплановують нові вулиці, які забудовують монументальними спорудами. Держава інвестує у будівництво адміністративних будівель. У цей час з'являється більшість львівських освітнянських закладів, для яких будують нові або пристосовують існуючі середньовічні будівлі.

Першою спорудою, яку збудували спеціально для навчальних потреб (1877 р.), була будівля Технічної академії (нині — Національний університет „Львівська політехніка“). Першою спорудою, запроєктованою для музейних потреб, стало приміщення музею народних промыслів (1904 р.).

Завдяки впливу чиновництва, потрібного для функціонування неофіційної столиці краю, розвитку промисловості з'являються нові робочі місця, різко зростає потреба в житлі. У пошуках нових замовлень до

■ Львівська політехніка. Архітектор Ю. Захарієвич. 1877 р.

Львова приїжджають архітектори з різних європейських міст, зокрема випускники віденської та берлінської архітектурних шкіл. Вони, працюючи над проектуванням та реалізацією об'єктів у Львові, паралельно навчають молоде покоління на будівельному відділі Технічної академії, який почав функціонувати з 1872 року.

Інтенсивний розвиток міста другої половини XIX століття виявив водночас усю недорозвиненість будівельної індустрії Га-

личини. Ті кілька цегельень, що працювали на Снопкові з ручною технологією виготовлення цегли, не могли забезпечити місто базовим матеріалом, необхідним для будівництва. В Галичині тоді зовсім не виробляли промислову керамічну плитку для підлоги та стін, кахлі для печей. Зростала потреба в дахівці, металевих виробках, штучному камені.

Історизм та еkleктика — архітектурні стилі другої половини ХІХ ст. — характеризувалися наслідуванням історичних напрямів минулих епох із незначним використанням нових будівельних технологій. У масовому будівництві вже майже не застосовували трудомісткі та індивідуально виконані кам'яні деталі. Безліч декоративних елементів (кронштейни, балясини), якими рясніли фасади, виготовляли фабрично. Архітектори та власники будівель замовляли їх за каталогами, кріпили безпосередньо на об'єкті. Балконні плити опирали на металеві кронштейни, які закривали каркасними конструкціями з дроту і гіпсу. В деяких випадках фасад був мовби обвішаний гермами, маскаронами, пілястрами, лізенами,

лопатками настільки рясно, що не залишалось вільного місця, на якому не було б декоративних елементів. Для покриття дахів еkleктичних палацових об'єктів інтенсивно впроваджували дахівку, часто різноколірну й орнаментально викладену. Для декорування стін використовували фрагменти-вставки з облицювальної цегли.

На зламі століть еkleктизм поступився модерну, зокрема одному з його різновидів — сецесії (сецесіону), стилю, що інтенсивно впроваджував ме-

■ Львівський вокзал. Архітектор В. Садловський. 1904 р.

- *Художньо-промисловий музей (нині — Національний музей ім. А. Шептицького).
Архітектори К. Яновський та Л. Марконі. 1894 – 1904 рр.*

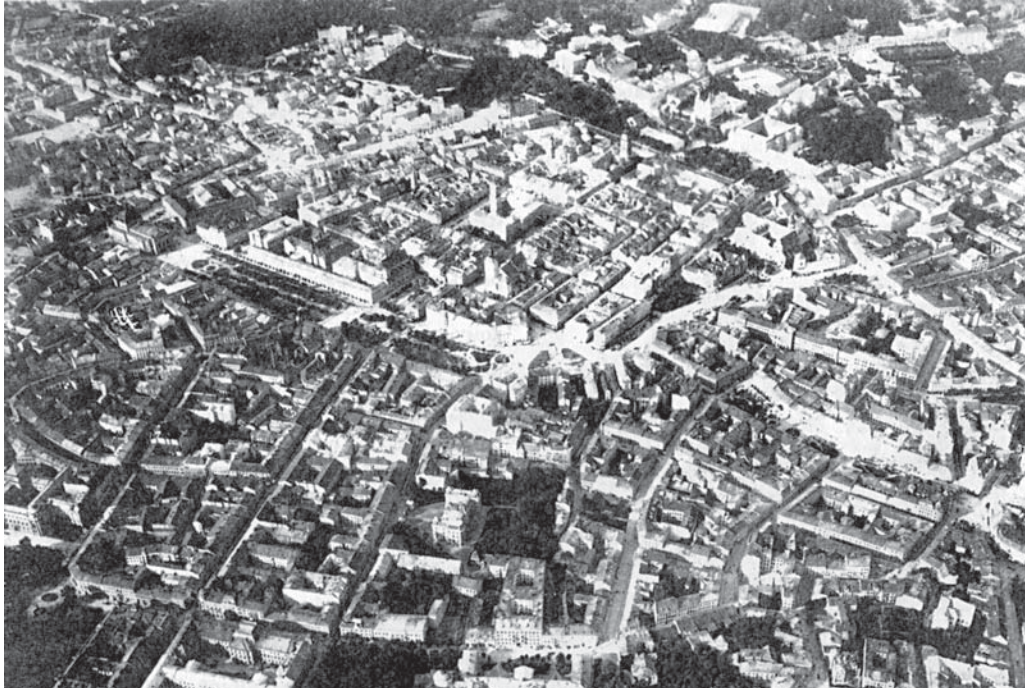
тал та кераміку для декорування фасадів та інтер'єрів. Зростала потреба в нових будівельних матеріалах, яких у достатній кількості не виробляла промисловість Галичини.

Певна річ, що постачання будівельних та оздоблювальних матеріалів з інших міст монархії значно підвищувало вартість будівництва. Зростаючі вимоги нової буржуазії формували ринок, потреби якого поступово починав задовольняти місцевий виробник.

Ситуація у Львові в останній третині XIX ст. мала всі складові для провадження успішного будівельного бізнесу: наявність віль-

них для будівництва земельних ділянок, державні інвестиції у будівництво, наплив заможної клієнтури, яка прагнула вигідного житла та мала на це кошти. Бракувало будівельних матеріалів та добрих проєктів.

В таких умовах розпочиналася професійна діяльність українського архітектора Івана Левинського.

■ Вид Львова з повітряної кулі. Світлини К. Ріхтмана й Е. Лібанського. 1910 р.

■ Кінний трамвай на вул. Карла Людвіга (нині — просп. Свободи). 1904 р.

Через
науку —
до розвитку
краю

Майбутній архітектор і будівничий, український громадський діяч і меценат побачив світ 6 липня 1851 року в невеличкому містечку Долині на Прикарпатті. Рід Левинських походив із українського козацтва, представники якого у XVIII ст. із колишніх запорозьких вольностей переселилися до Галичини. Його батько, Іван Левинський, був директором української народної школи. Він передав синові всю свою любов до української землі. Коли хлопчик мав 8 років, батько помер. Мати Івана (за походженням німкеня з Баварії) переїхала з дітьми до міста Стрия. Саме тут майбутній архітектор і будівничий закінчив чотирикласну школу та, маючи гарний голос, почав співати в церковному хорі, здобуваючи собі такий-сякий підробіток. Але потяг до освіти не полишав його.

Іван розпочав навчання у Львівській реальній школі. Це був середній навчальний заклад із шестирічним терміном навчання, в якому поряд із основними загальноосвітніми предметами учень отримував деякі знання технічно-утилітарного характеру. Близьку закінчивши навчання, Іван Левинський отримує скерування у Технічну академію. З 1868 року він уже її студент. Як пізніше згадував його товариш по навчанню у реальній школі та Технічній академії Василь Нагірний, „ми разом жили та страшно бідували“.

„Технічна академія — то був інститут, де вчили того, що мусив знати тодішній правитель-ствений інженер, отже, усього потрохи з технічних відомостей. Викладовою мовою була німецька. Професорами були Жмурко (викладав математику), Стшелецький (фізику), директор Рейзінгер (хімію), Єгерман (будівництво мостів, доріг і геодезію). Хто не зложив іспиту з математики і фізики на першому році, не міг перейти на другий рік, де викладали хімію і ін. Звичайно, перший рік вирішував долю учня, бо хто склав іспит з математики у професора Жмурка, той міг уже бути певен, що скінчить Академію. На першому році було нас записано коло 100, а на другий рік перейшло 40 і кілька; з решти лишилася

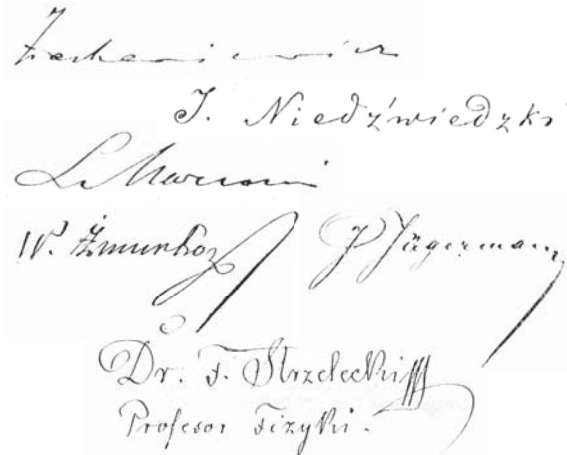
■ Юліан Захарієвич
(1837 – 1898)

■ Василь Нагірний
(1848 – 1921)

■ Іван Левинський
(1851 – 1915)

■ Автографи професорів Технічної академії:
Захарієвича, Медведського, Марконі, Жмурка,
Егермана, Стшелецького

частина на першому курсі, а частина покинула цю школу, аби шукати хліба в іншому занятті”, — писав у своїх спогадах Василь Нагірний.

Іван Левинський був одним із тих, хто блискуче склав іспит з математики дуже вимогливому та прискіпливому професорові Л. Жмурку — одному з найсильніших математиків в тодішній Австрії, який був почесним членом французької Сорбонни.

Живучи вельми нелегко, Іван Левинський заробляв гроші для прожиття репетиторством та читанням лекцій. Незважаючи на тяжке матеріальне становище, він знаходив час для участі в студентських товариствах, де молоді люди шукали шляхи розвитку мистецтва, соціального та національного визволення народу, економічного піднесення Галичини.

У 1874 році, з відзнакою закінчивши Академію, І. Левинський отримав право залишитися в ній лаборантом при будівельному відділенні. З групою однолітків та однопідкурсників він задумує створення Технічного товариства (1876 р.), мета якого — „об’єднання усіх працюючих в усіх галузях технічних Галичини і через наукові та технічні досягнення сприяти їх розвитку, впливати на розвиток промисловості краю“.

На цей час Технічна академія перетворювалася на важливий центр промислово-технічної науки. Місто почало інтенсивно забудовуватися. Зростає інтерес до новітніх будівельних матеріалів і технологій, ідуть пошуки нових штучних будівельних матеріалів (бетон, залізобетон, штучний камінь, будівельна фабрична кераміка).

Першим помітним досягненням Технічної академії стало створення при ній Краєвої станції керамічних дослідів. Тут також читали лекції з історії мистецтва, зокрема живопису, скульптури, художньої обробки металу, дерева, вітражу. Споруджений у 1894 році архітектором Т. Мюнніхом залізобетонний місток (біля головного корпусу Львівської політехніки) засвідчив широкі можливості конструктивного бетону. Незабаром з ініціативи І. Левинського цей матеріал почнуть використовувати також для декоративних елементів.

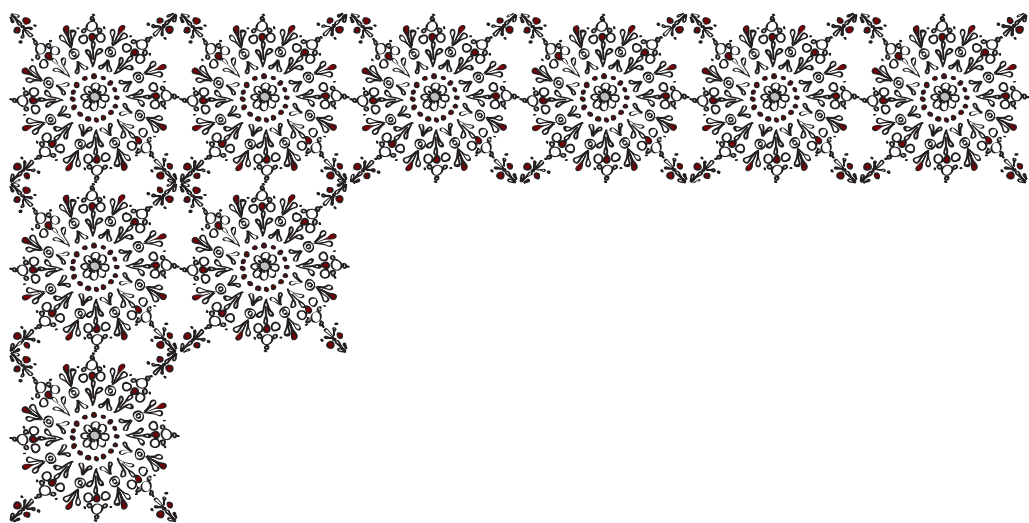
У 1901 році на Міжнародній виставці у Варшаві журі відзначило найвищими нагородами п'ять зразків керамічних плиток, виконаних студентами Львівської політехніки.

Львівська політехніка, галицькі мистецькі об'єднання (Товариство для розвою української штуки, Товариство прихильників української літератури, науки і мистецтва), а передовсім проектно-виробнича фірма І. Левинського, яка об'єднувала талановитих митців того часу

(архітекторів Л. Левинського, Т. Обмінського, Є. Червинського, О. Лушпинського; художників І. Труша, О. Новаківського, М. Сосенка, скульпторів Л. Марконі, П. Герасимовича, М. Гаврилка, М. Парашука та художників ужиткового мистецтва М. Лук'яновича, О. Білоскурського, П. Глинчака та багатьох інших), сприяли формуванню українського модерну у варіанті сецесіону. Сецесіон у Галичині, як і на Великій Україні, орієнтувався, зокрема, на переосмислення й адаптування української мистецької спадщини.

■ Залізобетонний місток біля головного корпусу Львівської політехніки

Архітектор,
Винахідник,
підприємець

ван Левинський знаний передусім як талановитий організатор промислово-будівельного виробництва. Після закінчення Технічної академії він розпочав проєктно-будівельну діяльність із невеликого проєктного бюро на вул. Личаківській, 6. З часом воно стало одним із найпрестижніших у краї (згодом було перенесене на вул. Капітульну, 7 — тепер це вул. Катедральна).

Починав від найпростіших робіт: проєктування інтер'єрів, екстер'єрів, креслень вікон, дверей та інших артикулів. Разом зі своїм учителем Юліаном Захарієвичем створив Спілку „Захарієвич і Левинський”, яка найперше збудувала фабрику для виготовлення будівельних матеріалів на вул. Поцького (нині — вул. Генерала Чупринки).

Спочатку запрацював керамічний цех. У 1890 р. празьке підприємство Барта і Тіхи, яке випускало керамічну плитку, встановили в новозбудованій фабриці Левинського сучасне обладнання для виготовлення керамічної плитки. На фабриці працювали столярний та слюсарний цехи, а також виготовляли вироби зі штучного каменю та гіпсу.

Другу фабрику збудували на вулиці Янівській (нині — Шевченка). Засновники — Левинський, Захарієвич, Домашевич і Спілка. Фабрика штучного каменю (так вона називалася) виготовляла цеглу та дахівку, а також кахлеві печі, плитки для підлоги і стін, декоративну фасадну плитку, декоративну кераміку й сувеніри.

Поступово власне підприємство Левинського перетворилося на потужне фабричне містечко будівельного та художньо-декоративного промислу. Воно складалося з різних підрозділів, зокрема керамічної майстерні, фабрики гіпсу, штучного каміння, бетонярні, скульптурної майстерні, відділу декоративного живопису, майстерні з художнього металу, столярства, теслярства тощо.

Такі підготовчі роботи створили можливість для успішного будівництва — від проєктування

■ *Колишня фабрика І. Левинського на вул. Потоцького (нині — Генерала Чупринки)*

до оздоблення. Спілка „Захарієвич і Левинський” купує земельні ділянки на захід від середмістя між храмом святого Лазаря та Пелчинським ставом. Це стало початком появи найпрестижнішого міського житлового району, званого Каstellівка.

Перші вілли Каstellівки з’являються в 1889 р. на сучасній вулиці Кольберга та Котляревського. Левинський намагався (поки дозволяли земельні ресурси) перенести на територію міста, яке швидко набирало ознак метрополії, тип житла, притаманний замським будинкам для літнього відпочинку, максимально використовуючи рельєф та озеленення. Часто вілли будували за зразком швейцарських гірських будиночків, які органічно вписувалися в навколишню

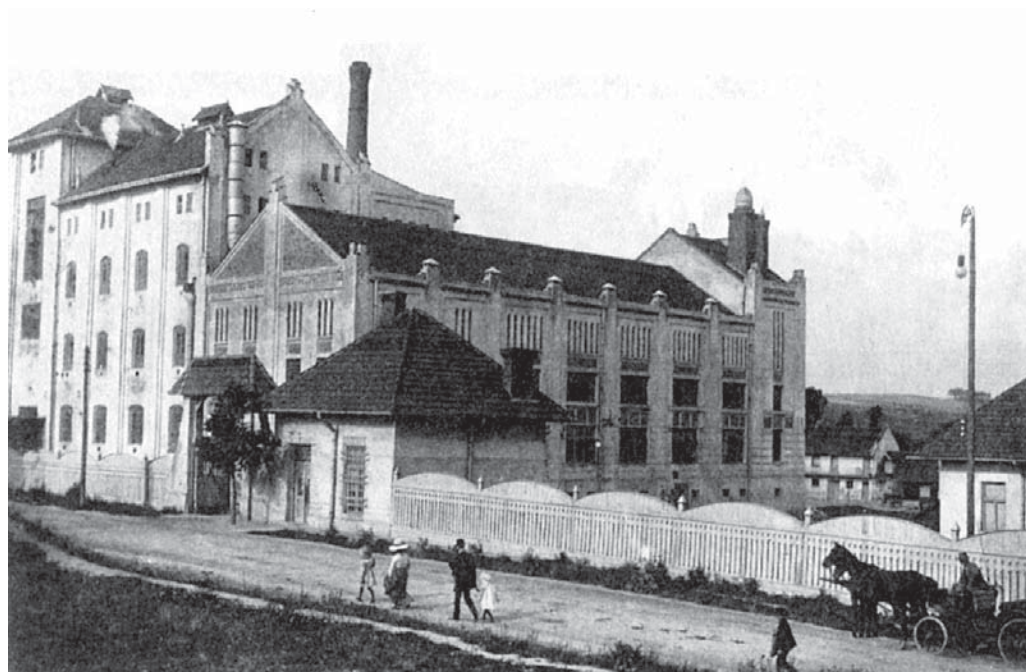

■ *Кераміка. Декоративний елемент фасаду фабрики*

природу, мали відкриті тераси, веранди, на які провадили сходи зі саду. Територія мала прозору металеву огорожу, через яку вільно проростала зелень.

Згодом ці ж методи Левинський застосує для багатоквартирних будинків. Вони, як звичайно, розміщені із значним відступом від червоної лінії. Так з'являється простір для зелені між огорожею та фасадом. Внутрішнє подвір'я уже не нагадує колодязь, як в еkleктичних кам'яницях з бічними офіцинами, бо їх найчастіше просто нема. Плануючи вулицю, Левинський залишає багато незабудованої території як між будинками, так і за ними. У звичайній вуличній забудові ще використовують метод зблокованих будинків, однак це вже не суцільна неперервна лінія фасадів на

зразок інших типових вулиць того періоду. Кілька зблокованих будинків чергується із зеленими незабудованими ділянками, що їх мешканці використовують як рекреаційні зони (вул. Котляревського, вул. Генерала Чупринки). Левинський часто відмовляється від входу в браму з головного фасаду на користь бокового входу із зеленої зони, обігрюючи його сходами, терасою, місцем для відпочинку. Проектуючи у сформованому тісному міському середовищі, Левинський повертається до традиційної схеми будинку з бічною офіциною, але тоді вдається до

■ Фабрика І. Левинського на вул. Янівській (нині — Шевченка)

■ Житловий будинок на вул. Котляревського, 41
(колишня вілла родини Дашек)

курдонерного планування, що передбачало ошатно влаштоване подвір'я, оточене з трьох боків будівлями та огорожею з вулиці (вул. Богомольця, вул. Донцова). Тоді офіцина радше є частиною Г-подібного плану будинку, ніж видовженою будівлею, заглибленою у квартал, що й надалі практикувалося під час будівництва житла для найму, де основним завданням стає збільшення його квадратних метрів.

Левинський, проєктуючи житловий будинок, намагався якнайкраще використати всі переваги ділянки, а розплановуючи окрему квартиру, керувався функціональністю приміщень, створюючи найкомфортніше житло з добре освітленими кімнатами, санвузлами та відкритими балконами як на основному, так і на дворовому фасадах. При тому він не забуває, що „функціональність має йти в парі з формою“, а „матеріал — у парі з конструкцією“. Левинський вдало використовує конструктивні засоби, сучасні будівельні й оздоблювальні матеріали та створює нові форми.

Архітектор приділяє велике значення мистецькому вистрою фасаду житлового будинку. Для оздоблення фа-

садів він широко використовує кераміку, виготовлену на власному підприємстві за ескізами талановитих митців, одним з яких був професіонал своєї справи Михайло Лук'янович. Кольорові керамічні панно, виготовлені за індивідуальними зразками в єдиному екземплярі, не лише підвищували витрати на будівництво, але й збільшували мистецьку вартість будинку. Левинський, дотримуючись свого кредо „фантазія і форма повинні йти в парі з розсудливістю і матеріалом“, не міг всто-

яти перед тими малярськими можливостями, які давала сецесія. Він застосовував також тонкий художній метал для кронштейнів, віконних підставок для квітів, балюстрад та аттиків.

Особливу увагу при оздобленні будинку приділяли вхідній брамі, яка найчастіше є завершеним твором ковальського

■ Портали житлових будинків на вул. Академіка Богомольця

■ Вітраж у житловому будинку на вул. Академіка Богомольця

■ Декоративний елемент у будівлі на пл. Шашкевича

мистецтва, органічно поєднаним з цілістю будівлі. Позаяк потреба в художньому металі для будівель зростала, фірма Левинського замовляє металеві вироби в інших майстернях, бо власний ковальський цех вже не давав собі ради з великою кількістю замовлень. Сходовий марш освітлювався через великі вікна, часто з вітражами або псевдовітражами, виконаними способом нанесення контуру рисунку на скло та заповненням поверхні кольором. „Мальовані” вітражі виготовляли на фабриці Левинського, а для виготовлення класичних вітражів залучали краківську фірму Желенського. До оздоблення сходових маршів багатоквартирних житлових будинків Ле-

винський запрошував митців-декораторів, які виконували розписи плафонів у брамах та над сходами.

Багатоквартирні будинки, запроектовані та збудовані фірмою Левинського, відрізняються своєю рідною вишуканістю стилю та оригінальним вистроєм екстер'єрів та інтер'єрів. Для майбутніх поціновувачів архітектури Левинський залишав своєрідне послання — гіпсові плити з назвою своєї фірми, вмуровані в перегородку бу-

динків, де він та його фірма здійснювали будівельні й оздоблювальні роботи.

У другій половині XIX ст. в архітектурі утверджуються романтичні тенденції. Їх впроваджували львівські архітектори, проєктуючи власні вілли (брати Шульц, Я.Сосновський, Я.Долинський, Б.Бауер, батько і син Захарієвичі). З них брали приклад романтично налаштовані представники буржуазії, які прагнули особливого й неповторного будинку — подібного до замку, однак з вигодами, що їх давала епоха пари та заліза. Левинський вдало реалізує нові тенденції, впроваджуючи елементи гуцульської дерев'яної архітектури як у загальне вирішення елементів об'єму, так і в декоративний вистрій будинків. Аналогічні мотиви він згодом трансформує для об'єктів у стилі сецесії, створюючи неповторний український варіант.

Особливо яскраво цей стиль проявився при проєктуваннях, що їх виконували на замовлення українських організацій: будинок Музичного товариства ім. Лисенка (пл. Шашкевича, 5), Народний дім та бурса учнів ремісничих шкіл (вул. Лисенка, 14 — 14а), бурса Українського педагогічного

■ Портал житлового будинку на вул. Парковій, 14

■ Гіпсова плита з назвою фірми І. Левинського

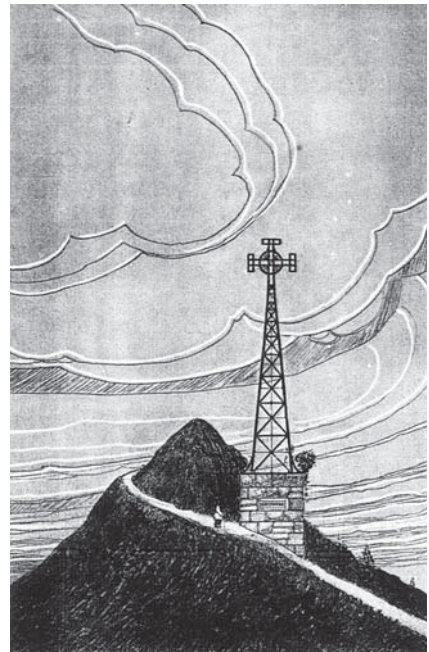
- *Настінний розпис у будівлі на пл. Шашкевича, 5. 1915 р.*

товариства (вул. Генерала Чупринки, 103), а також будинок страхового товариства „Дністер“ (вул. Руська, 20). У спорудах фірми Івана Левинського широко використовували дерев’яні конструкції та деталі — декоративні дахи, підпори, кронштейни, веранди. Багато будівель декоровані керамікою у традиційних гуцульських барвах, оздоблені метало-пластичними елементами. Високі дахи нагадують верхи бойківських храмів.

Професор Левинський широко впроваджував у львівські будівлі декоративні та пластичні елементи, скульптурні форми. До розроблення та втілення своїх задумів він залучав багатьох відомих майстрів скульптури того часу. Так, для праці у скульптурному відділі та різьбярстві він запросив митців із майстерні відомого професора Львівської політехніки Л. Марконі — П. Ге-

расимовича, А. Яворського. Тут також працювали М. Гаврилко, М. Паращук, С.-Р. Левандовський, Г. Кузневич. З підприємствами Івана Левинського співпрацювали такі видатні українські митці як І. Труш, О. Новаківський, М. Сосенко.

Серед виробничих майстерень, створених Левинським, варто також назвати фабрику слюсарних виробів. Серед продукцій — мистецьке окуття вікон, дверей, брам, декоративних решіток, флюгери, балкони. Проекти виконували архітектори бюро Левинського. Складне

- *Пам’ятник Маркіянові Шашкевичу в Підлиссі. Архітектор О. Лушпинський. 1911 р.*

інженерне завдання виконав, зокрема, архітектор О. Лушпинський у с. Підлисса, запроєктувавши для пам'ятника М. Шашкевичу металеву мережану конструкцію з хрестом, який її завершував.

Ще одна грань таланту Левинського проявилася під час проєктування та будівництва пасажу Міколяша (1899 — 1901 рр.), де поєдналися найновіші досягнення техніки будівництва та інсталяції. Пасаж був повністю накритий скляним дахом, що опирався на легку мережану конструкцію завдовжки 120 м та близько 18 м завширшки. Його прикрашали мистецькі розписи, декоративна ліпнина. Ввечері пасаж був ілюмінований, а в холодну пору року опалювався.

Більшість великих будівельних інвестицій міста того періоду здійснювалась за участю будівельно-проєктної фірми Івана Левинського. Це Торгово-промислова палата (просп. Шевченка, 17 — 19), залізничний двірць (пл. Двірцева, 1), готель „Жорж“ (пл. Міцкевича, 1), чимало лікарень та багато інших громадських та житлових будівель.

Фірма Левинського виконувала також будівельні роботи в адміністративних та житлових спорудах, запроєктованих іншими архітекторами. Одним із найважливіших в архітектурній діяльності Левинського було будівництво Великого міського театру (1897 — 1900 рр.) за проєктом З. Горголевського (нині — Львівський театр опери і балету ім. С. Крушельницької). Зведення цього об'єкта викликало багато складних інженерних питань. Особливо складною була пробле-

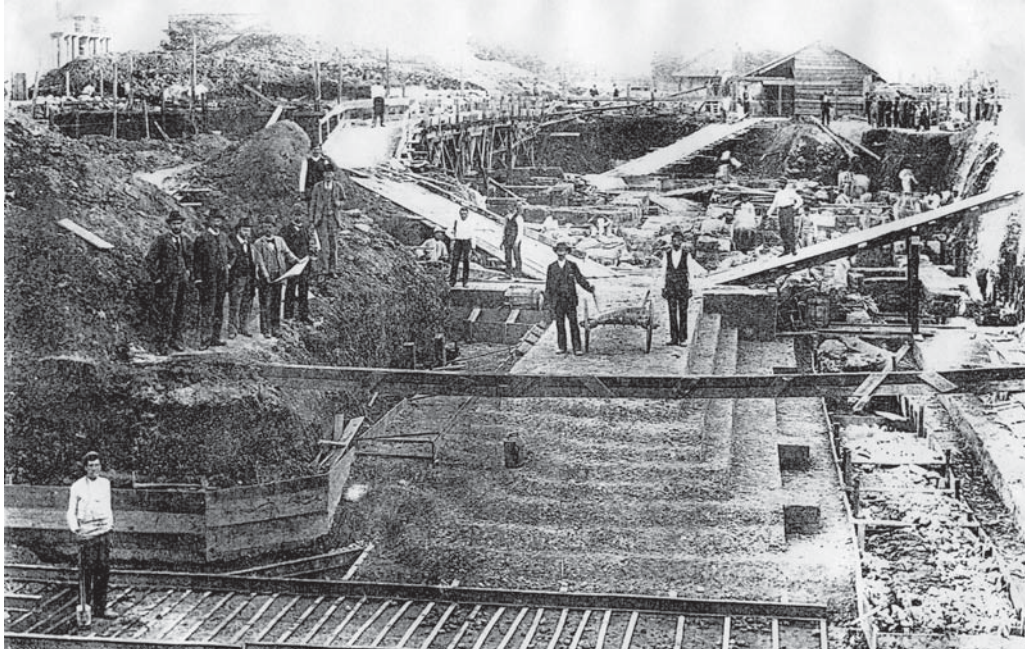
■ *Модест Сосенко (1875 – 1920)*

■ *Леонард Марконі (1835 – 1889)*

■ *Михайло Паращук (1878 – 1963)*

■ На будівництві Оперного театру

- Декоративна решітка балкону в будинку на вул. Академіка Павлова, 2

ма бетонних конструкцій фундаменту. Її успішно вирішили спільними зусиллями фірми Левинського та Сосновського. Саме за цю грандіозну працю Іван Левинський був удостоєний звання професора архітектури (1903). Одним із цікавих джерел вивчення історії будівництва театру залишається щоденник ведення будівельних робіт (зберігся, але не повністю, у Державному архіві Львівської області).

Професор Левинський займався також реставрацією історичних об'єктів Львова. Під його керівництвом

відреставровані будівлі Успенського братства, Онуфріївського монастиря, середньовічний будинок на вул. Вірменській, 20, палац Семенських-Левицьких на вул. Пекарській, 19 та ін.

Працівники архітектурно-проектного бюро Івана Левинського (зокрема О. Лушпинський) проектували також цікаві зразки будівель для сільської місцевості. Передбачалося, що ці об'єкти належить споруджувати лише з природних матеріалів, як дерево, солома. Ймовірно, саме з цим напрямом діяльності бюро пов'язане створення зі соломи конструкції іконостасу (описана в літературі).

Працівники бюро Левинського бралися також за проектування меблів.

- Будинок НТШ на вул. Генерала Чупринки, 21 (колишня вілла О. Кузьмович)

■ Будинок на вул. Лисенка, 14. Вгорі — первісний вигляд, внизу — сучасний

■ Вул. Лисенка, 14. Піддашшя

■ Оформлення входу

■ Віконна решітка

■ Будинки на вул. Рутковича, 11

■ Готель „Жорж“ на пл. Міцкевича, 1

■ Фрагмент будинку
на вул. Котляревського, 17

■ Будинок на вул. Парковій, 14

■ *Колишній палац Семенських-Левицьких на вул. Пекарській, 19*

■ *Будинок на вул. Академіка Богомольця, 6*

■ Тарас Шевченко. Рельєф М. Гаврилка, виконаний на фабриці І. Левинського

■ Рельєф фасаду

■ Будинок на вул. Генерала Чупринки, 60

■ Будинок колишнього санаторію на вул. Личаківській, 107

■ Будинок на вул. Левицького, 21

- Будинок колишнього страхового товариства „Дністер“, вул. Руська, 20.
Архітектори Т. Обмінський, І. Левинський. 1905 р.

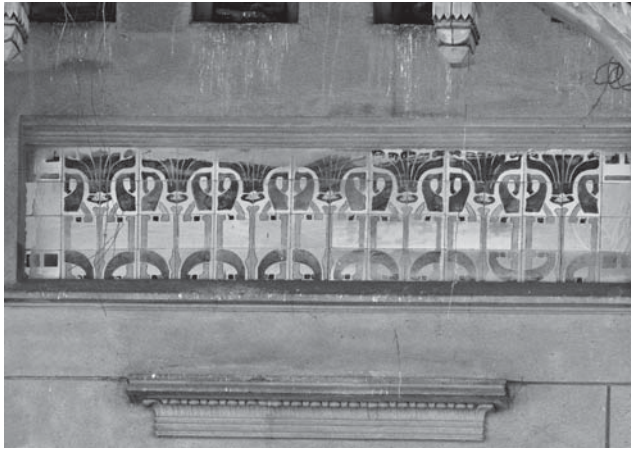

■ Будинок на вул. Академіка Павлова, 2 — 4

■ Будинок
на пл. Григоренка, 2 — 4

■ Декоративний орнамент

■ Будинок на вул. Генерала Чупринки, 11а

■ Вул. Котляревського, 25 — 27

■ Вул. Кольберґа, 6

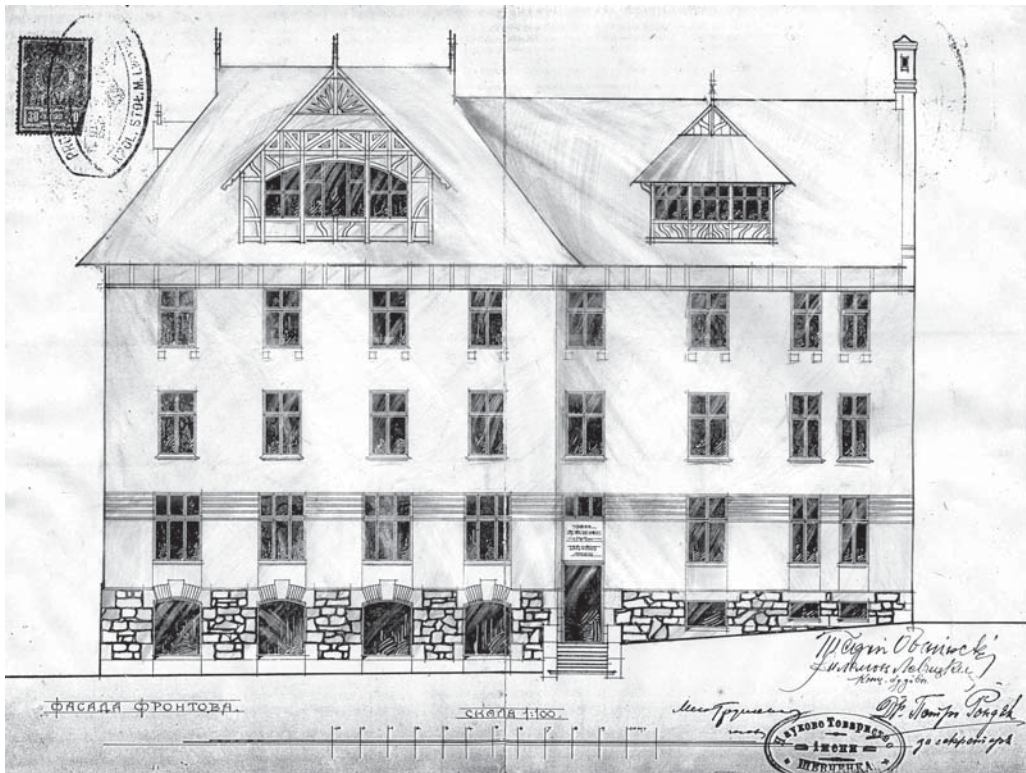
■ Будинок Українського педагогічного товариства —
центральна частина (нині — Національний лісотехнічний університет України,
головний фасад), вул. Генерала Чупринки, 103

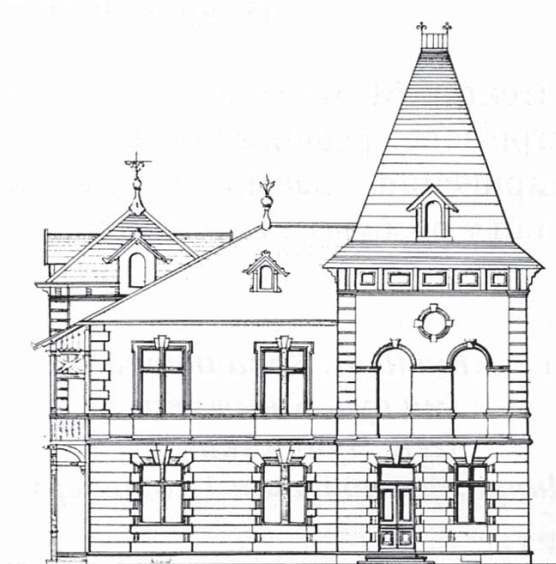
- Будинок Українського педагогічного товариства
(нині — Національний лісотехнічний університет України), вул. Генерала Чупринки, 103

- Тадеуш Обмінський
(1874 — 1932)

- Проектний рисунок головного фасаду колишнього Академічного дому.
Архітектор Т. Обмінський

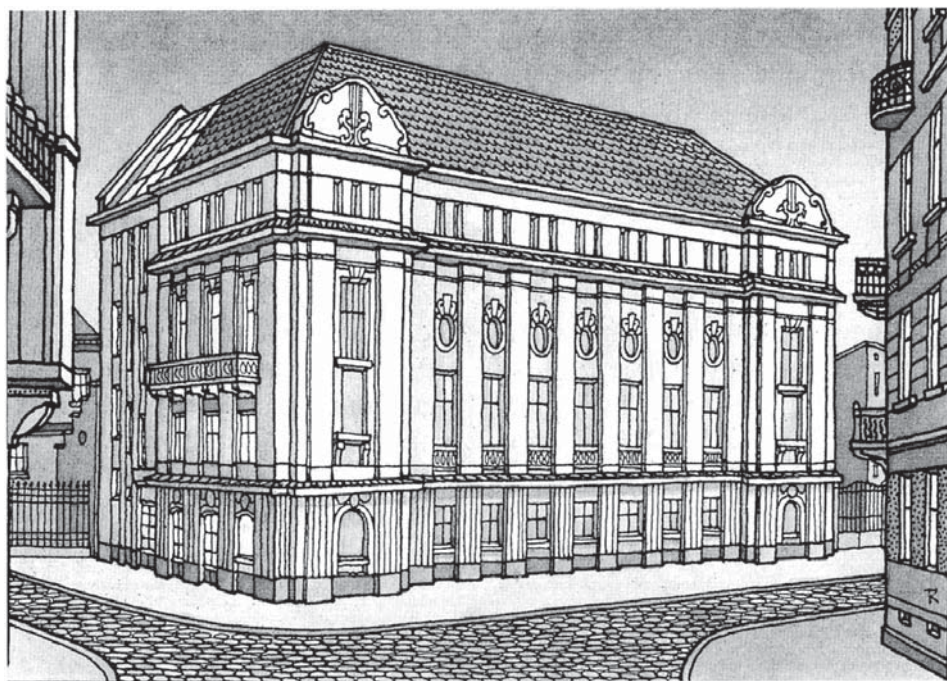
■ Рисунок колишньої вілли на вул. Котляревського

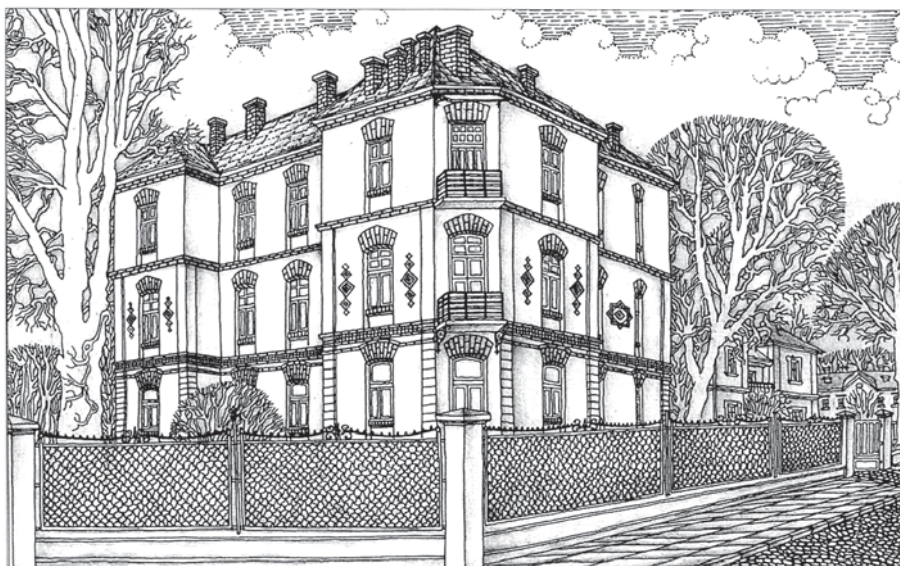
■ Рисунок колишньої вілли на вул. Драгоманова, 23

■ Рисунок колишньої вілли „Марія“, вул. Нечуя-Левицького, 20

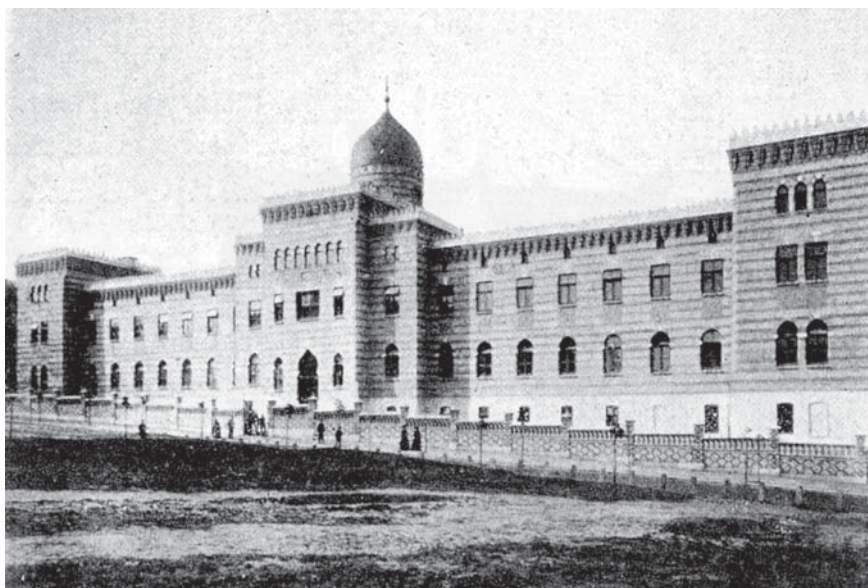
■ Рисунок будинку колишнього Музичного товариства, пл. Шашкевича, 5

■ Рисунок колишньої вілли Дашека, вул. Котляревського, 41

■ Рисунок колишньої вілли Світальського, вул. Котляревського, 4

■ Еврейська лікарня на вул. Раппопорта. Архітектор К. Мокловський

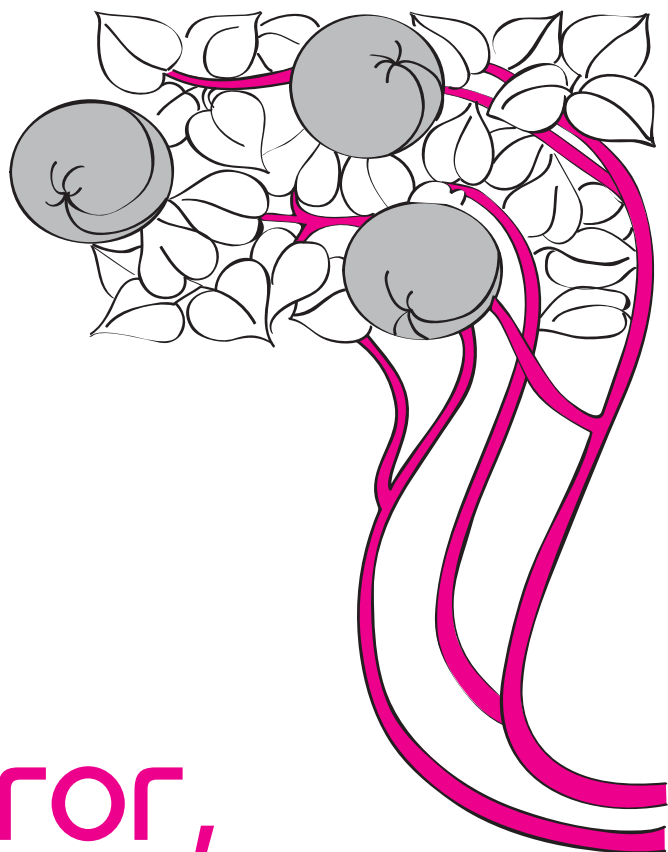
■ Рисунок курдонеру, вул. Донцова, 8 — 10

■ Будинок на
вул. Вишенського, 12

■ Вул. Вишенського

Педагог,

наmpiom

і меценат

У 1901 році Івана Левинського запросили на викладацьку роботу — він очолив кафедру ужитково-колійового будівництва Політехнічної школи (так тоді називалася Львівська політехніка). Створення цієї кафедри було вимогою життя, саме воно диктувало появу нових типів споруд (банки, лікарні, санаторії, освітні та культурологічні просвітні об'єкти, залізничні двірці).

У 1903 році на визнання заслуг педагога і будівничого І. Левинського обрали професором будівельного відділення. Упродовж 1911 — 1914 років він — декан факультету архітектури.

Талановитий архітектор, успішний промисловець виявився ще й добрим педагогом. Маючи за плечима 27-річний стаж проектування, будівництва, підприємництва,

Левинський охоче ділився з молоддю практичними знаннями, передаючи їх легко й доступно, охоче влаштовував екскурсії на промислові об'єкти, особисто супроводжував групи у найвіддаленіші куточки Австро-Угорської імперії.

Усі, хто знав професора Івана Левинського, відзначали його доброзичливість, товариськість, надзвичайну працездатність. Його любили студенти, які між собою називали його „серденьком“. Саме так він звертався до всіх, з ким спілкувався. Ще за життя про нього ходили легенди.

Він ніколи не робив різниці за соціальною чи національною ознаками між своїми вихованцями, завжди щиро ставився до них. Іван Левинський виховав цілу плеяду українських і польських будівничих та архітекторів. Разом із професором Юліаном Захарієвичем створив львівську архітектурну школу кінця XIX — початку XX століття. Серед його вихованців були такі видатні в майбутньому будівничі та архітектори як Тадей Мюнніх, Михайло Ковальчук, Тадеуш Обмінський, Олександр Лушпинський, Лев Левинський, Євген Червинський та ін. Через виробниче архітектурно-проектне бюро Левинського пройшли практику й здобули

■ Балкон житлового будинку
на вул. Левицького, 21

фахову освіту багато молодих талановитих випускників, зокрема Адольф Вітман, Людвік Сосновський, Броніслав Кузневич зі Львова, Іван Піскозуб із Коломиї, Томаш Рухлік із Чернівців, Владислав Кришанов-

ський і Адам Криницький із Варшави, Владислав Степінський із Кракова. Перші кроки в проектуванні в його бюро робили творці Львова міжвоєнного двадцятиліття, зокрема В. Мінкевич, Є. Червинський.

Розуміючи велике значення освіти для соціального та національного визволення України, Іван Левинський активно сприяв створенню Українського педагогічного товариства, звів для нього будинок на вул. Садовій. Він збудував багато шкіл, бурс, гімназій з українською мовою навчання, читалень „Просвіти“, народних домів, будинків спор-

■ Колишній Дім техніки, 1895 р., вул. Горбачевського, 18
(нині — Інститут підприємництва і перспективних технологій)

тивного товариства „Сокіл“, вкладаючи в будівництво неодноразово і власні кошти. За активної участі Івана Левинського та з його матеріальною допомогою зведена споруда читальні на вул. Клепарівській.

У 1888 році І. Левинський разом із колишніми випускниками Політехніки запропонував побудувати студентський гуртожиток для незаможних студентів. Він і професор Ю. Захарієвич подарували під будову ділянку землі, надали будівельні матеріали. У 1897 році гуртожиток прийняв перших студентів.

З ім'ям Левинського пов'язано створення цілої мережі шкільних закладів за межами Львова. Це гімназії у Кіцмані, школи в Рогатині, Миловані (1910 — 1913 рр.), а також будівлі культурно-освітнього призначення: народні доми у Стрию (1911 р.), Яворові (1907 р.), Копиченцях (1903 р.), Станиславові (нині — Івано-Франківськ), Кам'янці-Бузькій (1911 — 1912 рр.).

З ранньої молодості Іван Левинський проявляв великий інтерес до народного мистецтва. Звичайне колекціонування незабаром переросло в серйозні дослідження давніх і сучасних йому українських мистецьких осередків. Це стало одним із складових чинників у формуванні українського сецесіону — одного з яскравих на-

■ Академічний дім (нині — корпус Української академії друкарства), вул. Коцюбинського, 21

прямів модерної архітектури. Велику роль у поширенні традицій українського мистецтва на професійно-фабричне виробництво у Галичині (кінець XIX ст.) відіграла підготовка до Всесвітньої виставки в Парижі. Загальне ж визнання зразків українського професійного мистецтва прискорило втілення його в будівельну практику в самій Галичині та за її межами.

Помітну підтримку у творенні українського стилю надавала Греко-Католицька Церква та митрополит Андрей Шептицький (оголошення конкурсів на будівництво храмів, виконання іконостасів). Учні І. Левинського (О. Лушпинський, Л. Левинський і Т. Обмінський) створили

Nr. 1.

WELT-AUSSTELLUNG 1878 IN PARIS.

Einladung

zur

Betheiligung an der Welt-Ausstellung 1878 in Paris.

Die k. k. Central-Commission, mit der ehrenvollen Aufgabe betraut, Oesterreich's Theilnahme an der Welt-Ausstellung in Paris 1878 zu organisiren, wendet sich hiermit an Alle, die durch ihre Leistungen berufen erscheinen, an diesem Wettbewerbe der Kräfte theil zu nehmen.

Es gilt ein Bild unserer Leistungsfähigkeit auf allen Gebieten der Produktion zu entrollen. Dem dieser Ausstellung zu Grunde liegenden Principe gemäss kommt es nicht sowohl auf die Massenhaftigkeit des Materiales an, es soll vielmehr nur sorgfältig Ausgewähltes diesem Ziele dienen.

Als Gegengabe wird, ihren Vorgängerinnen gleich, auch diese Ausstellung, bei richtiger Benützung und Ausnützung aller Verhältnisse, neue Anregungen und Impulse bieten, sowie unsere Verkehrsbeziehungen mehren und kräftigen.

Von der Ueberzeugung durchdrungen, dass der Oesterreicher da, wo es die Ehre und das Interesse seines Vaterlandes erheischt, seine ganze Kraft einsetzt, glaubt die Commission sich der bereitwilligen und zielbewussten Mitwirkung aller Berufenen versehen zu dürfen.

Oesterreich, das auf so vielen Stätten des internationalen Wettkampfes erfolgreich aufgetreten, wird auch diesmal den an seine Theilnahme geknüpften Erwartungen gerecht werden.

Die Commission hat sich als Zielpunkte ihrer Thätigkeit vorgezeichnet:

Das Gleichartige thunlichst zusammen zu fassen, der Anordnung und Aufstellung die eingehendste Sorgfalt zu widmen, und — wie dies aus dem Programme erhellt — die dem Einzelnen zugemutheten Opfer möglichst zu vermindern.

In Berücksichtigung der durch die Nähe der Ausstellung gebotenen Beschleunigung der Vorbereitungsarbeiten wolle die auf dem anliegenden Bogen vorgezeichnete Anmeldefrist, welche mit 10. Mai d. J. erlischt, strenge eingehalten werden.

Wien, im März 1877.

Die k. k. Central-Commission in Wien für die Welt-Ausstellung 1878 in Paris.

Der Präsident:

Chlumetzky m./p.

Druck von L. W. Seidel u. Sohn in Wien.

■ *Запрошення на Паризьку виставку*

чимало церковних споруд в українському національному стилі.

Посідаючи найвищі щаблі суспільного становища, Іван Левинський гостро реагував на чужі страждання. Видатний український графік, засновник музею „Лемківщина“ в Сяноку Лев Гец згадував, як він малим хлопцем працював помічником робітника, а під час обіду щось собі малював. Левинський, оглянувши ці малюнки, відчув у підлітка неабиякий талант і через кілька днів влаштував його у відому мистецьку школу Олекси Новаківського.

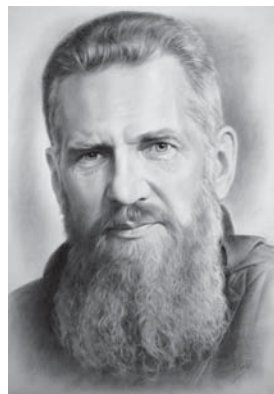

■ Лев Гец (1896 – 1971)

Іван Левинський був меценатом для художників, поетів, музикантів, студентів (зокрема підтримував українське студентське товариство „Основа“). Від прибутків, які отримував, постійно давав пожертви на добродійні потреби.

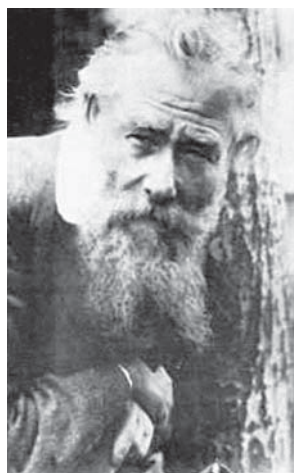
На початку ХХ ст. Іван Левинський взяв активну участь в організації Музею українського мистецтва, яку очолював відомий учений та мистецтвознавець Іларіон Свенцицький (за безпосередньою допомогою митрополита Андрея Шептицького). Незабаром І. Левинський увійшов до складу керівного органу музею — кураторії.

Надзвичайно працюючий та життєрадісний, архітектор знаходив час і для громадської роботи, присвячуючи себе українським справам. Він заснував товариство

■ Андрій Шептицький (1865 – 1944)

„Поступ“ (пізніше „Праця“), був членом Українського технічного товариства й Товариства охорони української старовини. Як член Наукового товариства ім. Т. Шевченка, Українського педагогічного товариства, Товариства руських ремісників і техніків „Зоря“ та інших, Іван Ле-

■ Олекса Новаківський (1872 – 1935)

■ Кахляні печі фабрики І. Левинського

винський зробив великий внесок у справу національного утвердження українського народу, його самобутньої культури.

Іван Левинський організовував промислові та етнографічні виставки і сам брав у них активну участь, зокрема, у Львові (1892, 1894), Стрию (1906), Коломиї (1911), Одесі, Києві (1910, 1913), у Парижі (1900), Львові (1902, 1909, 1910), Кракові (1905), інших містах Європи, пропагуючи українське народне мистецтво, зокрема орнамент, та ілюструючи широкі можливості використання його в поєднанні з архітектурними формами модерну.

У стосунках із робітниками був чесний і справедливий, дбав про побут робітни-

ків та їхнє здоров'я. Ще 1892 року на Львівській виставці будівельного промислу він власним коштом спорудив дво-поверховий будинок, який так і назвали — „Будинок для робітника“. На сьогодні навіть професура не може собі дозволити влаштувати власне житло за подібним зразком. Левинський завжди стверджував, що своїми достатками завдячує праці своїх робітників і тому просто морально зобов'язаний їм допомагати.

■ *Сувенірна статуетка*

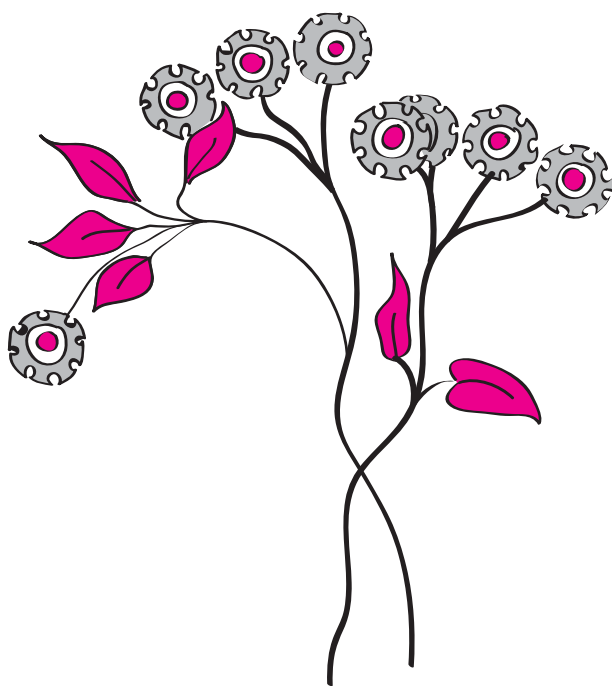
■ *Рельєф „Праця“ на вул. Конопницької*

■ Житловий будинок на вул. Друкарській, 3 (колишня назва — „Під Мадонною“).
Архітектор І. Левинський. 1898 р.

■ Професура Політехніки у фойє.
Праворуч у першому ряді — професор І. Левинський

Він „різьбив душі людей

силою характеру,
молотом енергії
і кров'ю серця”

Перебуваючи у Києві, Іван Левинський познайомився з визначними українськими діячами. З ініціативи Івана Левинського в Києві створили також агрономічно-технічне товариство „Праця“.

Коли хвиля національно-визвольних змагань залила Україну, брав активну участь у громадському житті. Саме тоді за його ініціативи до Києва перевезли в розібраному вигляді (ймовірно, з Прикарпаття) і встановили дерев'яний храм для потреб полонених галичан, відомий як храм Українських січових стрільців. У 1934 р. храм знесений згідно з постановою Київської міської ради.

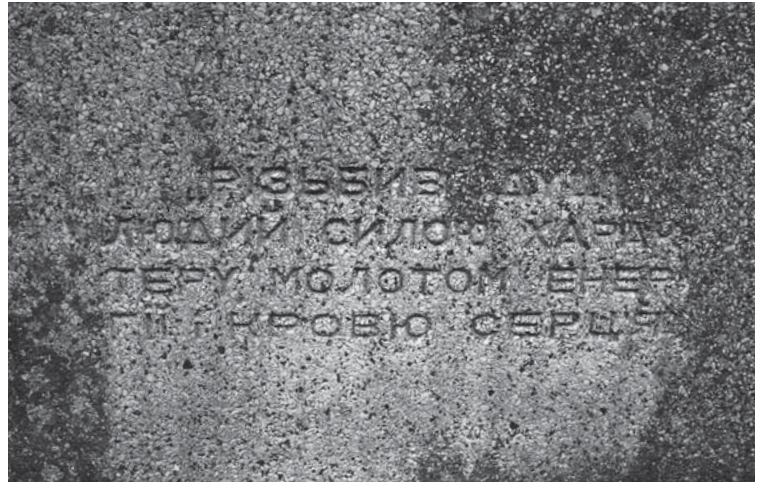
Величезна спадщина, яку залишив Іван Левинський, змушує замислитися, як це все встигла зробити людина за одне життя. Здається, ніби його час вимірювався в інших одиницях.

Напрацювання вченого були б значно більшими, якби не Перша світова війна. Тоді І. Левинського як заручника разом з іншими шанованими українцями окупаційні служби вивезли до Росії. За сприяння української громади в 1915 році йому вдалося переїхати до Києва.

У воєнні часи він плідно працював: збудував бараки для військовополонених, дешеві кухні для робітників, шпиталь у Великих Мостах, лікарню Червоного Хреста в містечку Заболотцях.

■ Храм Українських січових стрільців у Києві

■ Пам'ятник І. Левинському на Личаківському кладовищі

У 1918 році повернувся до Львова. Його фабрика, наполовину розграбована, була на межі банкрутства, бракувало замовлень. Поразка українського народу в змаганнях за створення своєї держави, рішучий виступ Івана Левинського проти анексії Польщею Галичини викликали репресії польської влади: його позбавили праці, усунули від викладацької діяльності. На захист заслуженого професора та будівничого виступила прогресивна частина польської громадськості, але цькування тривало.

4 липня 1919 року Івана Левинського не стало...

До місця вічного спочинку на Личаківському цвинтарі його супроводжував весь Львів, а також представники з усієї Галичини.

Після смерті Івана Левинського у Львові проживали його дружина Марія Брониківська та діти Марія і Степан. Марія закінчила хімічний факультет Львівської політехніки і працювала в лабораторії одного з медичних підприємств, створених її батьком. Степан (1897 — 1946) став відомим письменником-японознавцем. Тривалий час він перебував на Далекому Сході. Помер і похований у Франції.

У радянські часи ім'я Івана Левинського було зневажене й табуйоване („український буржуазний націоналіст“, „капіталіст“ тощо). А те, що цей „капіталіст“ працював для народу понад власні сили, нехтувалося. Понад третину свого кількомільйонного майна він заповів товариству „Праця“.

Підсумком життя видатного архітектора і мецената стали слова, вирізьблені на могилі: „Різьбив душі людей силою характеру, молотом енергії і кров'ю серця“.

Будинки, споруджені фірмою Івана Левинського*

№	Адреса	Назва об'єкта	Дата спорудження	Охоронний номер
1	Бандери, 2	житловий буд.	1908 — 1909	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 191
2	Бандери, 4	житловий буд.	1908 — 1909	№ 330 від 24.06.1986 охоронний № 752
3	Бандери, 6	житловий буд.	1908 — 1909	№ 330 від 24.06.1986 охоронний № 753
4	Академіка Богомольця, 3	житловий буд.	1905 — 1906	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 3
5	Академіка Богомольця, 4	житловий буд.	1906	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 4
6	Академіка Богомольця, 5	житловий буд.	1906	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 5
7	Академіка Богомольця, 6	житловий буд.	1905 — 1906	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 6
8	Академіка Богомольця, 7	житловий буд.	1907	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 7
9	Академіка Богомольця, 8	житловий буд.	1905	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 8
10	Академіка Богомольця, 9	житловий буд. (нині — адміністративний будинок, міська прокуратура)	1905 — 1906	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 9
11	Академіка Богомольця, 11	житловий буд.	1906	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 10
12	Богуна, 5	житловий буд.	1905 — 1906	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 851
13	Богуна, 7	житловий буд.	1905 — 1906	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 852
14	Винниченка, 1	житловий буд.	1883	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 239
15	Винниченка, 24	палац Любомирських (нині — адміністративний будинок, НТШ)	1837 — 1839	№ 128 від 02.07.1999 охоронний № 425
	<i>В 1914 р. за проектом І. Левинського проведені внутрішні адаптаційні роботи</i>			
16	Вишенського, 12	вілла Ковшевича	1911 — 1912	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1214
17	Вірменська, 20	кам'яниця Миколаївська	XVI ст. (ре-конструкція за проектом бюро І. Левинського, 1898)	№ 970 від 24.08.1963 охоронний № 322

№	Адреса	Назва об'єкта	Дата спорудження	Охоронний номер
18	Герцена, 2	житловий буд.	1910	
19	Горбачевського, 18	колишній Дім техніки	1895	
20	Площа Григоренка, 2 — 4	житловий буд.	1906 — 1907	№ 330 від 24.06.1986 охоронний № 765
21	Донцова, 8	житловий буд.	1906 — 1908	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1607/2
22	Донцова, 8а	житловий буд.	1906 — 1907	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1607/3
23	Донцова, 10	житловий буд.	1906 — 1908	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1607/4
24	Донцова, 10а	житловий буд.	1906 — 1908	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1607/5
25	Драгоманова, 12 <i>Грунтова перебудова</i>	бурса Українського педагогічного товариства	1909	
26	Драгоманова, 23	вілла	1897	
27	Драгоманова, 25	вілла	1894	
28	Друкарська, 3	житловий буд. „Під Мадонною“	1897 — 1898	№ 130 від 26.02.1980 охоронний № 81
29	Жижки, 6 <i>1912 р. — за проєктом бюро І. Левинського добудовано офіцину</i>	житловий буд.	1885 — 1886	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 910
30	Кольберга, 4	житловий буд.	1889	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 380
31	Кольберга, 6	житловий буд.	1889	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 381
32	Коновальця, 15 <i>Реконструкція з надбудовою</i>	житловий буд.	1908	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 1106
33	Коновальця, 63	вілла	1901	
34	Коновальця, 71	вілла	1901	№ 130 від 26.02.1980 охоронний № 421
35	Коновальця, 74	вілла	1901 — 1902	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1687
36	Коновальця, 76	вілла	1901 — 1902	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1688
37	Коновальця, 98 <i>Проєкт виконав Т. Обмінський в бюро І. Левинського</i>	житловий буд.	1904 — 1905	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1689
38	Коперника, 1 <i>Збудований будівельною фірмою Левинського, проєкт: Ю. Захарівич, І. Левинський</i>	пасаж Міколяша	1898	Не існує

№	Адреса	Назва об'єкта	Дата спорудження	Охоронний номер
39	Коперника, 16	житловий буд.	1870 — 1872	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 131
	<i>Ґрунтова перебудова 1888 р. за проектом І. Левинського для Я. Слівінського і його фабрики органів</i>			
40	Коперника, 46	житловий буд.	1909	№ 330 від 24.06.1986 охоронний № 751
41	Котляревського, 2	житловий буд.	1890	
42	Котляревського, 4	житловий буд.	1889	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 108
43	Котляревського, 23	житловий буд.	1910 — 1911	
44	Котляревського, 25	житловий буд.	1908 — 1909	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 934
45	Котляревського, 41	вілла родини Дашек	1897 — 1899	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1272
46	Коцюбинського, 21	Академічний дім (нині — корпус Української академії друкарства)	1905	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1277
47	Куліша, 6а	будинок майстерні театральних декорацій	1899	
	<i>Проект: З. Горголевський, І. Левинський</i>			
48	Краківська, 22	житловий буд.	XVIII ст.	№ 970 від 24.08.1963 охоронний № 558
	<i>В 1891 р. за проектом бюро І. Левинського добудовано третій поверх та збудована триповерхова офіцина</i>			
49	Левицького, 14	житловий буд.	1907	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 173
50	Левицького, 16	житловий буд.	1906 — 1907	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 990
51	Левицького, 21 — 21а	житловий буд.	1905	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 175
52	Ліста, 9	житловий буд.	1911 — 1913	
	<i>Проект реконструкції</i>			
53	Лисенка, 14, 14а	Народний дім, бурса учнів ремісничих шкіл (нині — кабінет рідкісної книги бібліотеки ім. Стефаніка)	1906 — 1907	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1327
54	Личаківська, 5	житловий буд.	1836	
	<i>1886 р. — перебудова будинку для художника по металу Леона Братковського</i>			
55	Личаківська, 70	житловий буд.	1905 — 1906	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1622
56	Личаківська, 107	санаторій доктора Солецького	1908 — 1910	№ 44 від 28.01.1986 охоронний № 624
57	Лукіяновича, 3	пекарня	1903	
58	Метрологічна, 3	житловий буд.	1911	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1344

№	Адреса	Назва об'єкта	Дата спорудження	Охоронний номер
59	Наливайка, 9	житловий буд.	1905 — 1906	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1353
60	Наливайка, 11	житловий буд.	1905 — 1906	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1354
61	Нечуя-Левицького, 20	вілла „Марія”	1890 — 1891	№ 44 від 28.01.1986 охоронний № 611
62	Огієнка, 6	житловий буд.	1908 — 1909	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1310
63	Озаркевича, 2	дяківська бурса (нині — поліклініка 3-ої міської лікарні)	1903 — 1904	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 232
64	Академіка Павлова, 3	житловий буд.	1910	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 221
65	Академіка Павлова, 4	житловий буд.	1905 — 1907	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 222
66	Паркова, 14	житловий буд.	1909 — 1910	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 136
67	Пекарська, 19	палац Семенських-Левицьких (нині — школа-інтернат № 102)	1849	№ 44 від 28.01.1986 охоронний № 658
	<i>Перебудова 1892 — 1894 рр. виконана фірмою І. Левинського</i>			
68	Раппопорта, 8	єврейський шпиталь	1898 — 1901	
	<i>Проект: К. Мокловський, вик. фірма І. Левинського</i>			
69	Площа Ринок, 38	житловий буд.	XVII ст.	№ 970 від 24.08.1963 охоронний № 326/35
	<i>В 30-х рр. XX ст. будинок реставровано і перероблено під житло. Роботи проводились за проектом і під керівництвом архітектора І. Левинського</i>			
70	Руставелі, 42	житловий буд.	1908 — 1909	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1660
71	Руставелі, 44	житловий буд.	1908 — 1909	№ 671 від 13.12.1991 охоронний № 2197
72	Руська, 3	житловий буд.	1887 — 1888	№ 130 від 26.02.1980, охоронний № 247
	<i>1910 р. — реконструкція партерових кімнат від вул. Федорова та пристосування під книгарню Ставропігійського братства</i>			
73	Руська, 5	школа Ставропігійського інституту	XVIII ст.	№ 130 від 26.02.1980, охоронний № 248
	<i>1904 р. — реконструкція будинку</i>			
74	Руська, 20	будинок страхового товариства „Дністер” (нині — поліклініка № 4)	1905 — 1906	№ 128 від 02.07.1999 охоронний № 391
75	Рутковича, 11а	вілла		Не існує, розібрана в 2006 р.
76	Січових Стрільців, 5,	офіцина, збудована для бібліотеки Павліковських	1898	

№	Адреса	Назва об'єкта	Дата спорудження	Охоронний номер
77	Смаль-Стоцького	будинки закладу для невеликовно хворих (пізніше — завод телеграфної апаратури) <i>Будівництво фірми І. Левинського</i>	1890 — 1897	
78	Стрийська, 10	житловий буд.	кін. XIX ст.	
79	Стрийська, 12	житловий буд.	кін. XIX ст.	
80	Степанівни, 2	житловий буд.	1908	
81	Театральна, 6	житловий буд.	1908 — 1911	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 291
82	Театральна, 18	палац Дідушицьких (нині — Природничий музей) <i>Пристосування будинку під музей</i>	поч. XIX ст.	№ 442 від 06.09.1979 охоронний № 1263
83	Театральна, 22	Народний дім <i>Реконструкція 1913 р.</i>	1851 — 1864	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 295
84	Федорова, 9	будинок Ставропігійського братства (нині — друкарня поліграфічного училища) <i>Реставрація будинку</i>	XVII ст.	№ 442 від 06.09.1979 охоронний № 1276
85	Федорова, 11	житловий буд.	1887	№ 130 від 26.02.1980 охоронний № 352
86	Хмельницького, 36	церква св. Онуфрія <i>За проєктом архітектора Е. Ковача фірма І. Левинського спорудила північну наву, повторивши форму південної каплиці, церква стала тринавною</i>	1550	№ 970 від 24.08.1963 охоронний № 364/1
87	Хотинська, 1	житловий буд.	1906 — 1907	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1678
88	Хотинська, 2	житловий буд.	1906 — 1907	
89	Хотинська, 3	житловий буд.	1906 — 1907	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1679
90	Генерала Чупринки, 11	вілла (нині — банк)	1890	
91	Генерала Чупринки, 11а	житловий буд.	1907	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 1011
92	Генерала Чупринки, 21	вілла О.Кузьмович (нині — НТШ)	поч. XX ст.	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 1013
93	Генерала Чупринки, 38	житловий буд.	1906	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 1014
94	Генерала Чупринки, 60	житловий буд.	1911	№ 393 від 22.11.1988 охоронний № 1015
95	Генерала Чупринки, 61	монастир сестер служебниць (нині — лікарня № 5)	1896	№ 280 від 21.05.1991 охоронний № 1656

№	Адреса	Назва об'єкта	Дата спорудження	Охоронний номер
96	Генерала Чупринки, 103	будинок Українського педагогічного товариства (нині — Національний лісотехнічний університет України)	1906 — 1908	№ 381 від 05.07.1985 охоронний № 213
<i>Проектував Т. Обмінський і Л. Левинський в бюро І. Левинського</i>				
97	Генерала Чупринки, 70	костел і монастир кармелітанок босих	1893 — 1895	
98	Черемшини, 17	манеж товариства „Сокіл“	1896 — 1897	
<i>Значно перебудований</i>				
99	Площа Шашкевича, 5	будинок Музичного товариства (нині — Львівське державне музичне училище ім. С. Людкевича)	1913 — 1916	№ 130 від 26.02.1980 охоронний № 390
<i>Проект і будівництво фірми І. Левинського</i>				
100	Площа Міцкевича, 1	готель „Жорж“	1899 — 1901	№ 227 від 17.07.1990 охоронний № 1548
<i>Будівництво готелю виконане фірмою І. Левинського за проектом фірми „Фельнер і Гельмер“</i>				
101	Площа св. Юра, 1 — вул. Карпінського	школа монастиря Святого Серця Ісуса — Сакра Кер (нині — навчальний корпус Львівської політехніки)	1844	№ 130 від 26.02.1980, охоронний № 367
<i>1885 р. — проєкт реконструкції корпусу школи та дому для сиріт (реалізація 1896 р.)</i>				

* Перелік неповний, складений на основі доступних джерел

Що читати про І. Левинського

1. Буцко М. Відомі вчені Державного університету „Львівська політехніка“. 1844 — 1994. — Львів: Видавництво Державного університету „Львівська політехніка“, 1994.
2. Нога О. Іван Левинський. — Львів: Основа, 1993.
3. Енциклопедія Українознавства: У 10 Т. — Львів: Видавництво НТШ, 2000.
4. Нагірні, Леви: історія родини // Василь Нагірний. З моїх споминів. — Львів, 2000.
5. Іван Левинський. Його життя і праця. — Львів, 1934.
6. Словник художників України. — Київ: Головна редакція Української радянської енциклопедії, 1973.
7. ЦДІАУЛ, ф. 146, оп. 58, спр. 240.

ЗМІСТ

Львів в очікуванні свого забудовника	4
Через науку — до розвитку краю	10
Архітектор, винахідник, підприємець	14
Педагог, патріот і меценат	46
Він „різьбив душі людей силою характеру, молотом енергії і кров'ю серця”	56
Список будинків, споруджених фірмою Івана Левинського	60
Що читати про І. Левинського	66

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНЕ ВИДАННЯ

Кос Анна, Онищенко Лілія

**СПАДЩИНА ВЕЛИКОГО БУДІВНИЧОГО
Професор Львівської політехніки Іван Левинський
(1851 — 1919)**

Видання до друку підготував
колектив редакції тижневика „Аудиторія“

Упорядник *Ярослава Величко*
Дизайн і комп'ютерне складання — *Павло Проців*

Світлини *Лілії Онищенко, Степана Мухи,
Павла Проціва, Корнелії Кульбовської*

Використано ілюстрації з публікацій:

1. Історія Львова: у трьох томах. — Т.2. — Львів: Центр Європи, 2007.
2. Архітектура Львова: Час і стилі. XIII — XXI ст. / Упорядник і науковий редактор Ю. О. Бірюльов. — Львів: Центр Європи, 2008.
3. *Lwów ilustrowany przewodnik*. — *Lwów: Centrum Europy, 2001; Wrocław: Via Nova, 2001.*

Підписано до друку 12.10.09.

Формат 70×100¹/₁₆. Папір офсетний. Друк офсетний.

Умовн. друк. арк. 5,5. Обл.-вид. арк. 4,7.

Наклад 1000 прим. Зам. 90762.

Видавництво Національного університету „Львівська політехніка“

Поліграфічний центр Видавництва

Національного університету „Львівська політехніка“

Реєстраційне свідоцтво серії ДК №751 від 27.12.2001 р.

вул. Ф.Колесси, 2, Львів, 79000

тел. +38 (032) 258 21 46, факс +32 (032) 258 21 36

vlp.com.ua, ел. пошта: vmr@vlp.com.ua